

# Działania interwencyjne wobec sprawców i ofiar cyberprzemocy

## Kurs: Cyberprzemoc

Twoi uczniowie mogą zarówno stać się ofiarami agresji w sieci, jak i być jej sprawcami. Co możesz zrobić? Jak pomóc uczniowi, który doświadczył przemocy w internecie? Jakie działania podjąć wobec klasowego agresora? Oto kilka kroków, o których warto pamiętać podczas szkolnej interwencji.

### Twój uczeń jest ofiarą cyberprzemocy

Uczniowie doświadczający agresji w internecie potrzebują pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych tak samo jak w przypadku przemocy w realnym świecie. Muszą wiedzieć, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.

1. Doświadczanie przemocy to niezwykle bolesne przeżycie. Porozmawiaj szczerze z uczniem, udziel mu wsparcia.
  - Zapewnij, że dobrze zrobił, mówiąc ci o tym, co się stało.
  - Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
  - Powiedz, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
  - Zapewnij, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
  - Bądź uważny(-na) na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.
2. Porozmawiaj z uczniem, jak powinien się zachować, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo. Poradź mu, aby:
  - Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na e-maile, telefony itp.
  - Nie podejmował działań odwetowych pod wpływem emocji.
  - Nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je Tobie lub innej osobie dorosłej. Podpowiedz mu, jak najlepiej takie dowody zabezpieczyć.
  - Zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp. Jeśli korzysta z komunikatora, niech ustawi go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim kontaktować.
3. Podejmij współpracę z rodzicami, poinformuj ich o sytuacji i powiedz, jakie działania zamierzasz podjąć. Jeśli jest taka potrzeba, zaproponuj rodzicom i dziecku pomoc specjalisty – psychologa lub pedagoga szkolnego, wizytę w poradni psychologiczno-pedagogicznej.
4. Monitoruj sytuację ucznia po zakończeniu interwencji. Sprawdź, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy/sprawców.

# Działania interwencyjne wobec sprawców i ofiar cyberprzemocy

## Kurs: Cyberprzemoc

### Twój uczeń jest sprawcą cyberprzemocy

W przypadku gdy sprawca cyberprzemocy jest Ci znany lub jest uczniem Twojej szkoły, powinieneś/powinnaś podjąć wobec niego odpowiednie działania interwencyjne.

1. Dokonaj oceny sytuacji, z którą masz do czynienia:
  - Ustal okoliczności zdarzenia.
  - Sprawdź, kto jest sprawcą (może zdarzyć się, że prawdziwi sprawcy posłużyli się skradzioną tożsamością lub korzystają z niezabezpieczonego konta kolegi lub koleżanki).
  - Rozważ, z jakiego powodu dziecko podjęło agresywne działania.
2. Przygotuj się do rozmowy ze sprawcą.
  - Celem rozmowy powinno być:
    - ustalenie okoliczności zajścia;
    - wspólne zastanowienie się nad przyczynami konfliktu i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
    - wzbudzenie refleksji ucznia na temat jego zachowania, zrozumienie krzywdy, jaką spowodował, i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości.
  - Sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy.
  - Sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów.
  - Ważnym elementem rozmowy powinno być określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.
3. Podczas rozmowy z uczniem:
  - Powstrzymaj się od obwiniania, zawstydzania, grożenia i potępiania.
  - Bądź uważny(-na) na jego uczucia.
  - Mów o faktach, konkretnych zachowaniach tego ucznia.
  - Wysłuchaj sprawcy, pozwól mu opowiedzieć, jak on postrzega tę sytuację, dowiedz się, dlaczego to robi.
  - Przypomnij uczniowi, jakie złamał zasady oraz jaką szkodę poniosła ofiara (kolega/koleżanka) w związku z jego zachowaniem.
  - Wyjaśnij mu, że jego działania są przemocowe, krzywdzą inne osoby, dlatego nie możesz ich zaakceptować.
  - Powiedz uczniowi, jakie poniesie konsekwencje.
  - Porozmawiaj o sposobach naprawienia wyrządzonej szkody, zobowiąż ucznia do usunięcia krzywdzącego materiału z sieci.
  - Przedstaw dalsze kroki, jakie zamierzasz podjąć w ramach interwencji.
4. Zaplanuj dalsze działania wobec sprawcy:
  - Zastanów się, jakie kroki powinieneś/powinnaś podjąć. Innej interwencji wymaga uczeń, który postępuje nieświadomie lub sam był wcześniej prześladowany, a innej taki, który działa z wyraźną intencją wyrządzenia krzywdy drugiej osobie.
  - Podejmując decyzję o konsekwencjach, jakie powinny zostać zastosowane wobec sprawcy, weź pod uwagę:
    - rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), jakiego rodzaju treści zostały opublikowane itp.;

# Działania interwencyjne wobec sprawców i ofiar cyberprzemocy

## Kurs: Cyberprzemoc

- czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze, jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;
- motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;
- rodzaj rozpowszechnianego materiału – jakiego rodzaju treści zostały opublikowane;
- skutki prawne – czy zostało złamane prawo, czy jest to sytuacja wymagająca od szkoły zgłoszenia odpowiednim służbom (na policję, prokuraturę lub do sądu rodzinnego).

Pamiętaj, że dzieci mogą podejmować działania agresywne wobec kolegów, także cyberprzemocowe, z wielu powodów:

- Mają problem z przestrzeganiem reguł społecznych i respektowaniem granic.
- Chcą zwrócić na siebie uwagę.
- Próbują zdobyć akceptację rówieśników.
- Przyłączają się do dręczycieli w obawie, że sami mogą zostać ofiarą.
- Sami doświadczali przemocy i próbują zemścić się na prześladowcach.
- Nie zdają sobie sprawy z tego, że stosują zachowania przemocowe.
- Opublikowali krzywdzący materiał o kolegach pod wpływem impulsu, silnych emocji bądź dla żartu i żalują, gdy dowiadują się, jak bardzo kogoś skrzywdzili.

**Weź to pod uwagę, planując działania wychowawcze!**

5. Powiadom rodziców ucznia i omów z nimi zachowanie dziecka:
  - Poinformuj o przebiegu zdarzenia.
  - Przedstaw plan dalszego postępowania i podjęte przez szkołę środki dyscyplinarne wobec ich dziecka.
  - Ustal zasady współpracy nad zmianą zachowania dziecka.
  - Jeśli jest taka potrzeba, zaproponuj pomoc psychologa lub pedagoga szkolnego bądź skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
6. Monitoruj zachowanie sprawcy.